

ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

Emotional Quotient of School Administrators and Teacher Performance Satisfaction
under Udon Thani Primary Educational Service Area Office 4

สมาน ประวันโต¹

Saman Prawanto¹

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2563

Email : samanpa1975@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู 3) เพื่อความสัมพันธ์ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอน จำนวน 312 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานครูในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ตามทัศนะของครูพบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : 1. ความฉลาดทางอารมณ์ 2. ผู้บริหารสถานศึกษา 3. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

¹วิทยาลัยพิชญบัณฑิต

¹Pitchayabundit College, Thailand.

*ได้รับบทความ: 18 สิงหาคม 2563; แก้ไขบทความ: 22 กันยายน 2563; ตอบรับการตีพิมพ์: 5 ตุลาคม 2563

Received: August 18, 2020; Revised: September 22, 2020; Accepted: October 5, 2020

ABSTRACT

The objective of the research article were 1) to study the emotional quotient of school administrators, 2) to study on performance satisfaction of teachers, 3) the relationship between the emotional quotient of the school administrators that and teacher performance satisfaction under Udon Thani Primary Educational Service Area Office 4, Academic Year 2020, a sample group of 334 teachers. Tools used for this data collection. It was a 5-level estimation scale questionnaire with the entire confidence value of .92 and the statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation and the pearson correlation coefficient.

The research findings were as follows: 1. The emotional quotient of the school administrators Under Udon Thani Primary Educational Service Area Office 4, overall and aspects were found to be at a high level. 2. The performance satisfaction of the teachers Udon Thani Primary Educational Service Area Office 4, overall and aspects were found to be at a high level. 3) the relationship between the emotional quotient of the school administrators and the satisfaction of teachers the school in Udon Thani Primary Educational Service Area Office 4, according to the teachers' views. have a high level of positive correlation with statistical significance at the .01 level.

Keywords : 1. Emotional Quotient 2. Administrators 3. Performance Satisfaction

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ในศตวรรษที่ 21 นี้การจัดการศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนเพื่อเตรียมคนให้สามารถทำงานและดำเนินชีวิต ในสภาวะการณ์ปัจจุบันที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรงอย่างไร้พรมแดน นอกจากนี้การศึกษายังเป็นเครื่องมือหลักในการพัฒนาประเทศให้มีความยั่งยืน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดให้โรงเรียนบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันในการบริหารงานต่อ ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญมากที่สุด ผู้บริหารโรงเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์นอกจากจะช่วยพัฒนาตนเองแล้ว สามารถสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ ลดความขัดแย้งในการปฏิบัติงาน ความผิดพลาดในการบริหารงานมีน้อยหรือไม่มีเลย มีมนุษยสัมพันธ์ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และพัฒนาการบริหารงานของตนเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการ

ปฏิบัติงานและการบริหารงานของหน่วยงาน จะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้รับความสำเร็จตามเป้าหมาย ต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกคนในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานเป็นเกณฑ์อย่างหนึ่งที่ใช้เป็นเครื่องวัดประสิทธิภาพของหน่วยงาน และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานถือว่ามีความสำคัญอย่างมากสำหรับผู้ปฏิบัติงาน เมื่อบุคคลมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานก็จะปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังตามความรู้ความสามารถ กระตือรือร้น มีความขยันหมั่นเพียร ทำให้ผลการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดตามวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ตั้งไว้ (Herzberg, F., Mausner, B. and Snyderman, B., 1959 : 141-147)

การจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการบริหารงานและบริหารคน เป็นผู้นำและสร้างความสามัคคีความร่วมมือกันทำงานของแต่ละฝ่ายสร้างความประทับใจและ เป็นที่รักเคารพของผู้ใต้บังคับบัญชา รวมถึงผู้อื่นที่ทำงานด้วยเป็นผู้ ที่มีทักษะทางด้านสังคม มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารประสานงาน มีความสามารถในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล ไม่ใช้อารมณ์ ในการตัดสินใจ เป็นผู้สร้างบรรยากาศในการทำงานให้เกิดความสุข สิ่งเหล่านี้จะทำให้ การบริหารและการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของผู้บริหารเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลให้เกิดการพัฒนา ทำให้สถานศึกษามีคุณภาพมีความเจริญก้าวหน้าหรือความสำเร็จของคน ในอดีตมีความเชื่อว่า เกิดจากเชาว์ปัญญา (Intelligence Quotient) หรือเรียกสั้นๆ ว่า ไอคิว (I.Q.) เป็นความฉลาดทางเชาว์ปัญญาการคิดการใช้เหตุผลการคำนวณการเชื่อมโยง ทำให้คนเราใช้ความคิดที่ถูกต้องสามารถแก้ปัญหาได้แต่ปัจจุบันความคิดนี้นักจิตวิทยาเชื่อกันว่า เชาว์ปัญญา เป็นส่วนประกอบ หนึ่งเท่านั้น ความฉลาดทางอารมณ์ มีส่วนที่ผลักดันให้เราประสบความสำเร็จในชีวิต สามารถบริหารจัดการอารมณ์ ให้เป็นไปในทิศทาง ที่ส่งเสริมให้เกิดความสงบสุขและความสำเร็จในชีวิต (สุรีย์พร รุ่งกำจัด, 2557 : 261)

ผู้นำประสบความสำเร็จในศตวรรษที่ 21 นี้ คือ การที่ผู้บริหารมีวุฒิภาวะด้านอารมณ์ (Emotional Quotient = E.Q.) (กัลป์ยมน อินทุสุต, 2554 : 1-2) ดังปรากฏในรายงานการวิจัยของ นิทยา วิเศษยา (2551 : 92-93) พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์เพิ่มขึ้นจะมีวุฒิภาวะมากขึ้นและผู้บริหารที่ดีจำเป็นจะต้องมีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง เนื่องจากในแต่ละวันจะมีอารมณ์หลายอย่างเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งอาจจะทำให้เกิดการตัดสินใจที่ผิดพลาดหรือเกิดความเสียหายได้ ถ้าผู้บริหารสามารถพัฒนาตนเองให้รักษาอารมณ์ได้ดีก็จะสามารถทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาองค์กร (นิทัศน์ ศิริโชติรัตน์, 2560 : 45-47) การศึกษางานวิจัยจำนวนมากที่แสดงว่าผู้ที่มีเชาว์ปัญญาสูง แต่ต้องล้มเหลวต่อตำแหน่งผู้บริหาร เพราะขาดความเข้าใจมนุษย์ ขาดการมีปฏิสัมพันธ์และการมีอารมณ์ที่ดีและพบว่า การมีอารมณ์ดีเป็นพื้นฐานทำให้คนมีสุขภาพจิตดี ความเข้าใจตนเองและผู้อื่นได้ง่ายโดยมีลักษณะการใช้สมอง ทักษะ

และอารมณ์ที่ดีในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและสามารถใช้ได้กับตนเอง ผู้ที่ขาดความฉลาดทางอารมณ์จะนำไปสู่ความเครียด ความวิตกกังวลและใช้ความสามารถในทางเขว้าปัญญาที่มีอยู่ไม่เต็มที่ (กรมสุขภาพจิต, 2543 : 26-36) ดังนั้นผู้บริหารจึงควรใช้ความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งองค์ประกอบ 3 ด้านของความฉลาดทางอารมณ์ตามแนวความคิดของกรมสุขภาพจิต ดังนี้ 1)ด้านดี 2)ด้านเก่ง และ 3)ด้านสุข โดยผู้บริหารต้องรู้จักนำมาประยุกต์เพื่อนำพาองค์กรก้าวหน้า การเปลี่ยนแปลงความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารทำให้เกิดผลกระทบไปในทางที่ดีต่อองค์กร โดยช่วยบุคลากรสร้างสรรคงาน มีการยอมรับในจุดมุ่งหมาย ทำให้เกิดทีมงานที่มีคุณภาพ ซึ่งจะทำให้บุคลากรแต่ละคนมีส่วนร่วมในการทำงานในองค์กรได้อย่างแท้จริง (กนกอร ไชยกว้าง, ประพรทิพย์ คุณากรพิทักษ์ และพนายุทธ เชยบาล, 2560 : 186-201) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่สำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การพัฒนาองค์กร เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย มีความก้าวหน้าและมีคุณภาพ ต้องอาศัยศิลปะความเข้าใจถึงธรรมชาติ พฤติกรรมมนุษย์ ซึ่งต้องการความเข้าใจ และการมีปฏิสัมพันธ์กับคนที่มีอารมณ์ดีมีความฉลาดทางอารมณ์ หากผู้บริหารสถานศึกษามีทั้งความฉลาดทางปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ในการสร้างสรรค์สูง ย่อมไปสู่ความสำเร็จได้ง่าย (ทศ คณาพร, 2551 : 28)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาและพัฒนาด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารงานทั่วไป จัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีการวัดผลประเมินผลตรวจสอบได้มีนิตยเทศติดตามผลของการจัดการ ศึกษาอย่างต่อเนื่องบนพื้นฐานความเป็นไทยโดยมี สถานศึกษากำกับดูแล สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขต อำเภอบ้านผือ อำเภอนายูง อำเภอกุดจับ และอำเภอน้ำโสม มีสภาพการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน จึงมีสภาพปัญหาที่แตกต่างกันตามบริบทของชุมชน สังคมในแต่ละพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาขาดแคลนครู งบประมาณ จึงเป็นปัญหาในการบริหารจัดการสถานศึกษาสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้

ผู้วิจัยในฐานะเคยเป็นผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 อีกทั้งเป็นไกลสำคัญในการกำกับ ตรวจสอบ ติดตาม และนิเทศการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาผู้บริหารต้องมีความฉลาดทางเขว้าปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์และนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผน พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและเพื่อนำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

2.2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

2.3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ตามทัศนะของครูผู้สอน

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้แนวทางในการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

3.2 ได้แนวทางพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 จำนวน 312 คน โดยใช้ตาราง Krejcie&Margam (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 105) และการใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น(Stratified random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู แบ่งออกเป็น 3 ตอน 1)ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2)สอบถามเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 3)สอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.92 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ตามทัศนะของครูผู้สอน โดยภาพรวม

ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการตระหนักรู้ในความรู้สึกและอารมณ์ของตนเอง	3.89	.68	มาก
2. ด้านการบริหารจัดการอารมณ์ของตนเอง	3.97	.60	มาก
3. ด้านการสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง	4.07	.63	มาก
4. ด้านการเข้าใจความรู้สึกและอารมณ์ของผู้อื่น	3.90	.76	มาก
5. ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น	4.04	.67	มาก
รวม	3.97	.57	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ตามทัศนะของครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงอันดับจากมากไปน้อยสามอันดับแรก ดังนี้ ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านด้านการสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และด้านการบริหารจัดการอารมณ์ของตนเอง ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยภาพรวม

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านความสำเร็จของงาน	4.36	.47	มาก
2. ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ	4.10	.54	มาก
3. ด้านฐานะความมั่นคงในงาน	4.23	.53	มาก
4. ด้านนโยบายการบริหารและการนิเทศ	4.34	.45	มาก
5. ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน	4.08	.58	มาก
รวม	4.22	.43	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ตามทัศนะของครูผู้สอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 เมื่อพิจารณารายข้อแล้ว เรียงอันดับจากมากไปน้อยสามอันดับแรก ดังนี้ ด้านความความสำเร็จของงาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้าน นโยบายการบริหารและการนิเทศ และด้านฐานะความมั่นคงในงาน ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

ตัวแปร	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y _{tot}
X ₁	.423**	.403**	.408**	.372**	.420**	.476**
X ₂	.373**	.478**	.376**	.343**	.402**	.464**
X ₃	.403**	.423**	.412**	.403**	.394**	.480**
X ₄	.473**	.573**	.534**	.493**	.553**	.634**
X ₅	.433**	.506**	.403**	.423**	.493**	.537**
X _{tot}	.503**	.566**	.500**	.479**	.533**	.607**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง .343** - .634** ภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความสัมพันธ์กันทางบวก ($r_{xy} = .607^{**}$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการตระหนักรู้ในความรู้สึกและอารมณ์ของตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ในระดับปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = .476^{**}$) ด้านการบริหารจัดการอารมณ์ของตนเอง ความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ในระดับปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = .464^{**}$) ด้านการสร้างแรงจูงใจให้ตนเองความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ในระดับปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = .480^{**}$) ด้านการเข้าใจความรู้สึกและอารมณ์ของผู้อื่น ความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ในระดับปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = .634^{**}$) และด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่นความสัมพันธ์ทางบวก

กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ในระดับปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = .537^{**}$)

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ตามทัศนะของครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ มานา ชื่นใจ (2558 : ข) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียนผลการวิจัยพบว่า ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยรวมอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ รดาการ ภูริพงษ์ (2558 : ข) ที่ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความฉลาดสูงจะเป็นบุคคลที่สามารถรับรู้ เข้าใจและจัดการกับความรู้สึกละตัวได้ดี รวมทั้งเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น มักจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตมาก เมื่อพิจารณารายชื่อแล้ว เรียงอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นและด้านการบริหารจัดการอารมณ์ของตนเอง ตามลำดับสอดคล้องกับงานวิจัยของ จงภรณ์ ธรรมสัจย์ (2557 : ข) ได้ทำการศึกษาขวัญและกำลังใจของครูในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ขวัญและกำลังใจของครูในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากนอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาถือว่าเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จ เพราะนอกจากจะปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของสถานศึกษาแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษายังเป็นจุดเชื่อมโยงนโยบายกับการปฏิบัติที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด ซึ่งแน่นอนว่าผู้บริหารสถานศึกษานอกจากจะต้องมีคุณลักษณะที่ดี มีความรู้ความสามารถ เป็นผู้นำครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้ปกครองและชุมชนให้มาร่วมมือส่งเสริมและสนับสนุน การจัดการศึกษาให้บรรลุผล ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายปฏิรูปการศึกษาและภารกิจของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย คุณภาพการศึกษา นั่นคือ ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพ เป็นทุนมนุษย์ที่ประสิทธิภาพ มีทักษะสำคัญสำหรับคนยุคศตวรรษที่ 21 และมีคุณลักษณะที่ส่งเสริมและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และแนวทางของไทยแลนด์ 4.0 ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีสมรรถนะสูงสอดคล้องกับสภาวการณ์เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โลกของการแข่งขัน ทิศทาง การพัฒนา และแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ พัฒนาสถานศึกษาให้สามารถจัดการเรียนการสอนและปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพและงานวิจัยของ สุรีย์พร รุ่งกำจัด (2557 : ข)

ได้ทำการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานด้านบุคคลของสถานศึกษา อำเภอศรีรักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดการกับอารมณ์ของตนเองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ ความฉลาดทางอารมณ์เกิดมาจากความสามารถเรียนรู้จัดสภาวะอารมณ์ของตนเองอย่างถูกต้อง สามารถจัดการกับอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆสามารถควบคุมอารมณ์ให้มีความมั่นคงไม่แปรปรวนง่ายและมีความสามารถรับมือกับอารมณ์ของตนเองให้อยู่ในสภาพที่ดีได้ด้วยตนเอง ตลอดจนมีความเข้าใจสภาวะอารมณ์ของตนเอง จนสามารถที่จะมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อคนอื่นในสังคมได้

6.2 ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ตามทัศนะของครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อเรียงอันดับจากมากไปน้อยสามอันดับแรก ดังนี้ ด้านความสำเร็จของงาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านนโยบายการบริหารและการนิเทศ และด้านฐานะความมั่นคงในงานตามลำดับ สอดคล้องกับผลวิจัยของ ศรีัญญา กัณโสภา (2558 : ข) ที่ได้ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอศรีราชา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอศรีราชา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ปัจจัยค่าจูง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ นงคันทิยา ตืออิทธิ (2560 : ข) ได้ทำวิจัยเรื่องความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก

6.3 ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 มีความสัมพันธ์ทางบวกทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูเป็นรายด้าน พบว่า ด้านดี โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุด ได้แก่ด้านการเข้าใจความรู้สึกและอารมณ์ของผู้อื่นด้านความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน รองลงมาคือด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่นมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ วิเศษ (2554 : 106-107) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูอำเภอบ้านนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูมีความสัมพันธ์กับทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศรา เลิศยาวฤทธิ์ (2558 : ข) ได้ศึกษาความฉลาดทาง

อารมณ์ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในระดับปานกลาง และ ความฉลาดทางอารมณ์ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 ควรให้ความสำคัญกับความฉลาดทางอารมณ์ ด้านการเข้าใจความรู้สึกและ อารมณ์ของผู้อื่น ผลการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ควรส่งเสริมหรือพัฒนา ปรับพฤติกรรมของ ตนเองให้เหมาะกับสถานการณ์ และสภาพแวดล้อมความยืดหยุ่นในการปรับอารมณ์ ความคิด ความรู้สึก เพื่อเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขและสถานการณ์ต่างๆ การประเมินความสอดคล้องระหว่างสิ่งที่ เคยประสบมา กับสิ่งที่ปรากฏอยู่จริง และสามารถตีความในสถานการณ์ต่างๆ ตามความเป็นจริงได้ อย่างถูกต้อง

7.1.2 ควรให้ความสำคัญกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ด้านการมี ส่วนร่วมกับชุมชน ผลการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดผู้บริหารควรส่งเสริม กำหนดนโยบายและการ บริหาร การสอนงาน ควบคุม ดูแล รวมทั้งการจัด กิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์กันระหว่าง ผู้บริหารด้วยกัน และบุคลากรภายในโรงเรียนและชุมชน เพื่อก่อให้เกิดความ เข้าใจระหว่างกันและกัน

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 จากผลวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร สถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก ดังนั้น ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีผลในทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ของครู

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.3.1 ควรมีการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น เพื่อยืนยันข้อมูล ของผู้วิจัยว่ามีความสัมพันธ์กันจริงหรือไม่หากศึกษาในขอบเขตที่กว้างขึ้น

7.3.2 ควรมีการศึกษาแนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร และ ติดตามผลของ การปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่ผ่านการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์แล้ว เพื่อยืนยันผลการพัฒนา ความฉลาดทางอารมณ์

8. เอกสารอ้างอิง

- กนกกร ไชยกว้าง, ประพรทิพย์ คุณากรพิทักษ์ และพนายุทธ เขยบาล. (2560). **ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- กรมสุขภาพจิต. (2543). **อีคิว: ความฉลาดทางอารมณ์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต.
- กัลป์ยมน อินทุสุต. (2554). **ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จงกรณ์ ธรรมสัจย์. (2557). **ขวัญและกำลังใจของครูในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี**. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ทศ คณาพร. (2551). **10 เหตุผลที่คนรุ่นใหม่ประสบความสำเร็จเร็วและแรง**. กรุงเทพมหานคร : ออฟเซ็ทเพลส.
- นงคฺนุช ญาคิอริรักษ์. (2560). **ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. วิทยาลัยสันตพล อุดรธานี.
- นิตยา วิเศษยา. (2551). **ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสุรินทร์**. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิทัศน์ ศิริโชติรัตน์. (2560). **หลักการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- พิมใจ วิเศษ. (2554). **ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู อำเภอบ้านนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- มานา ชื่นใจ. (2558). **ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

- รดาการ ภูริพงษ์. (2558). ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศรัญญา กัณโสภา. (2558). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอสรรคบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุรีย์พร รุ่งกำจัด. (2557). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานด้านบุคคลของสถานศึกษา อำเภองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- อิสรา เลิศยาวฤทธิ. (2558). ความฉลาดทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์.
- Herzberg, F., Mausner, B. and Snyderman, B. (1959) *The Motivation to Work*. 2nd ed. New York : John Wiley & Sons Inc.

9. คำขอบคุณ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบคุณ วิทยาลัยพินิจบัณฑิต ที่ให้การสนับสนุน คุณค่า และประโยชน์จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณบิดา มารดา บุรพาจารย์ ภรรยาและบุตรธิดา ตลอดจนบุคคลที่เคารพรักทุกท่านและสุดท้าย และขอขอบคุณ ฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ วิทยาลัยพินิจบัณฑิต ที่ให้การสนับสนุนทุนผลงานวิจัย